

22. november 2008

UKA2008/152

Efterskolit pillugit Inatsisartut inatsisissaatut siunnersuut

pillugu

Inatsisartut Kultureqarnermut Ilinniartitaanermullu Ataatsimiititaliaata

ISUMALIUTISSIISUTAA

Inatsisissatut siunnersuutip aappassaaneernejarnerani saqqummiunneqartoq

Inatsisartut Kultureqarnermut Ilinniartitaanermullu Ataatsimiititaliaat kingullermik suliarinninnermini ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Kristian Jeremiassen, Atassut
Inatsisartunut ilaasortaq Ole Thorleifsen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Aleqa Hammond, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Olga Berthelsen, Inuit Ataqatigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Juliane Henningsen, Inuit Ataqatigiit

Inatsisartut Kultureqarnermut Ilinniartitaanermullu Ataatsimiititaliaata UKA08 ulloq 12. november 2008-mi siullermeerinerup kingorna siunnersuut misissorpaa.

Siunnersuummi siunertaasoq

Kalaallit Nunaanni efterskolit inatsisitigut tunngavissaat siunnersuummi siunertatut qulakkeerniarneqarpoq, tamannalu sivisuumik kissaatigineqarsimavoq.

Ataatsimiinneq

Ataatsimiititaliaq aamma Naalakkersuisunut ilaasortaq Tommy Marq ilisimatitseqatigiillutik ataatsimeeqatigiipput, tassanilu Ataatsimiititaliami Inatsisartuni partiinit ilaasortaataqanngitsut aamma peqataanneqarput. Ilisimatitseqatigiilluni ataatsimeeqatigiinneq Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliaqarnermini pissarsiffigilluarpaa.

UKA 2008-mi siunnersuutip siullermeerneqarnera

Siullermeerinermi siunnersuut partiinit tamanit tapersorsorneqarpoq.

Periuseq "atuartitseriaaseq ilikkarfiulluartoq" aamma efterskolimi atorneqarmat **Siumumit** pingaartinneqarpoq. Periuseq tamanna ilinniartut meeqqat atuarfiannit nalunngilaat. Aammattaaq efterskolini Inerisaaviup piareersagaanik ilinniartitsisut pikkorissartinneqarsinnaaneri partiimit naapertuuttutut isigineqarpoq. Nunarsuarmioqatigiinni maannakkut aningaasatigut ajornartorsiorneq immikkut eqqarsaatigalugu akiliisinnaassutsip qaammammiit qaammammut allanngorarsinnaanerani angajoqqaat akiliisarnerisa appartinneqarsinnaanerata eqaatsumik aaqqissuunneqarnissaa naggasiutigalugu **Siumumit** pingaartuusoq erseqqissaatigineqarpoq.

Inatsisartut Atuarfik pillugu Peqqussutaanni nr. 8, 21. maj 2002-meersumi anguniakkat anguneqarsinnaatinnagit atuartut 10. klassimik naammassinnissimannngitsut efterskolimi tiguneqarsinnaanerat **Inuit Ataqtigiit** aamma **Siumut** naleqqutinngitsutut isumaqarfigaat. Taamaattumik efterskolinit inatsimmut tamanna ilanngunneqassasoq partiit Naalakkersuisunut innersuussutigaat. "Atuartitseriaaseq ilikkarfiulluartoq" pillugu periuserineqartup efterskolini malinneqarnissaa **Inuit Ataqtigiit** tunngaviatigut taperserpaat. Kisianni tamanna efterskolit namminneq naleqartitaminnik ineriartortitsinissaanut tunngavissinissamut akerliunnginnersoq apeqqutigineqarpoq. Kiisalu siunnersuut danskit inatsisiliornerattut ilusilerneqarsimammat Inuit Ataqtigiinnit kukkunertut isigineqarpoq – nunammi taakku marluk assigiinneqimmata.

Hujskolit inatsisitigut toqqammavii efterskolinit inatsisissamut missingiummut imminnut assingusut **Atassut** isumaqarpoq. Atuarfinnili taakkunani assigiinngitsuni marlunni sullinniakkat assigiinngissuteqarmata aamma assigiinngitsumik sullinneqartariaqartut partiimit erseqqissaatigineqarusuppoq. Kiisalu tusarniaanermi akissuterpassuit Ataatsimiititaliami suleriaqqinnermi ilanngunneqarnissaat Atassummit inassutigineqarpoq.

Siunnersuut **Demokraatinit** ataatsimut isigalugu tapersorsorneqarpoq, atuarunnaartarnerilli ikinnerpaaffimminniitinneqassasut Naalakkersuisunut kaammattuutigineqarpoq, kiisalu pissutsit suut tunngavigalugit atuartup atuarunnaartarnera angerlartarneralu misissorneqassasut. Oqaatsinik assigiinngitsunik arlalinnik piginnaaneqarluarnissaq pingaartinneqartoq tamatumalu ilinniartitsinissamut pilersaarutini pingaartinneqarnissaa **Demokraatinit** erseqqissaatigineqarpoq.

Meeqqat atuarfiannit karakterinik pitsaanerulersitsinissaq siunertanut ilanngunneqartariaqartoq **Kattusseqatigiit Partiiat** isumaqarpoq. Taamatullu efterskolini atuartitsinerup meeqqat atuarfianni piumasaqaatinut nallersuunneqarsinnaanissaa naammannngitsutut **Kattusseqatigiit Partiiat** isumaqarfigineqarpoq. Efterskolit meeqqat atuarfiannit alloriaqqiffiussasut Partii isumaqarpoq. Aammattaaq siunnersuummi angajoqqaat akiuliuteqartarnerannut

maleruagassaq maannakkut efterskoliugallartuni ilinniartut angajoqqaavinut aamma atuutissanersoq **Kattusseqatigiit Partiannit** toqqaannartumik apeqputigineqarpoq, kiisalu Danmarkimi efterskolernissamik toqqaasimasut akiliuteqartarnerinut siunnersuutip akuerineqarnera qanoq kinguneqassanersoq apeqputigineqarluni?

Ataatsimiititaliap siunnersuummut oqaaseqaatai

Inatsisartuni partiit tamarmik siunnersuut tapersersormassuk Kultureqarnermut Ilinniartitaanermullu Ataatsimiititaliamit nuannaarutigineqarpoq. Naalakkersuisut siunnersuummut allannguuteqartitsisinnaanermut ammasut Ataatsimiititaliami maluginiarneqarpoq, ataatsimiititaliamiillu apeqputigineqarsinnaasunut tamanut akissuteqarnissamut kajumissuseqarlutik Naalakkersuisut oqaatigaat. Ataatsimiititaliamit tamanna iluarisimaarneqarpoq.

Siunnersuutip Ataatsimiititaliami suliarineqarnerani immikkoortut tulliuuttut oqallisigineqarput:

Efterskolimi naggataarutaasumik misilitsinnissamut periarfissaq

Inuusuttut nunatsinni efterskolernissaannut matumani siunnersuutigineqartukkut meeqqat atuarfiat naammassinngikkaluarlugu periarfissaalernerata piviusunngornera Ataatsimiititaliami oqallisigineqarpoq. Inatsisit atuuttunut siunnersuummilu siunertarineqartunut maleruutinngitsoq Ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq isumaqarpoq.

Taamaattumik siunnersuutip pingajussaanneerneqannginnerani Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussissasut Ataatsimiititaliamit qinnutigineqassaaq, taamaaliornikkut efterskolini meeqqat atuarfiannisut inaarutaasumik misilitsissinnaanissaq qulakkeerumallugu.

Periutsip " Atuartitseriaaseq ilikkarfiulluortoq"-up efterskolini atorineqarnera

Periuseq "atuartitseriaaseq ilikkarfiulluortoq" ilinniartitseriaatsit atorineqarnissaanut siunnersuut Naalakkersuisunit pitsaasutut isigineqartoq Ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Tamatuma kissaatiginartuunera Ataatsimiititaliamit malugineqarsinnaavoq. Nunatsinni efterskoleqarneq meeqqat atuarfiannit nangitsinertut immikkut isigineqarsinnaagami. Taamaattorli efterskolit ataasiakkaat piumagunik taamaaliorsinnaasariaqartut Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq, Naalakkersuisullu inatsimmi taamatut allannissaa kissaatigigunikku ima oqaasertalerneqartariaqarpoq:

"Atuartitseriaaseq ilikkarfiulluortoq" efterskolini ilinniartitseriaatsit atorineqarsinnaavoq.

Ilinniartitaanermi periusissanut kiffaanngissuseqarnissaq annertuumik tunngaviusarmat apeqqut tamanna efterskolinit nammineq suliarineqartariaqartoq Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq.

Angajoqaat akiliuteqartarnerat

Efterskolinit akiliutissanut angajoqqaat qanoq isertitaqarneri apeqqutaatinneqassasut Ataatsimiititaliamit nuannersutut isigineqarpoq. Efterskoliugallartuni tamatuma aamma atuutilernissaa Ataatsimiititaliamit kissaatiginartinneqarpoq. Ajornartorsiut tamanna sulissutigineqartoq Naalakkersuisut nalunaarutigaa, Naalakkersuisullu tamanna pillugu ilisimatitsinissaat Ataatsimiititaliamit utaqqimaarneqassaaq. Ilinniartut soorlu Danmarkimi efterskolierartut angajoqqaavisa akiliuteqartarnerannut atatillugu maanna aaqquissuussinerup atuutiinnarniarneqarnera Naalakkersuisunit ersersinneqarnikuuvoq. Tamatumunnga tunngaviusoq pillugu itisiliisoqassasoq Ataatsimiititaliap qinnutigissavaa.

Kiisalu siunnersuutip aappassaaniinginnerani suna naatsorsueriaaseq atorlugu sapaatip akunneranut akiliutissaq 731 kroniusoq qanoq naatsorsorneqarsimanersoq kiisalu ukiumut 280.000-it tungaannut ukiumut isertitalinnut angajoqqaat akiliutaat sooq 0 kronimut aalajangerneqarnerisooq itisilerlugu Naalakkersuisut nassuiarsinnaappassuk Ataatsimiititaliamit iluarineqassaaq. Aammattaaq § 14, imm. 7-imi " malunnaatilinnik isertitatigut allanngortoqarsimanagera" qanoq aalajangersimasumik isumaqartinneqarnerisooq pillugu itisiliisoqassasoq Ataatsimiititaliamit kissaatigineqarpoq. Oqaasertaliunneqartut ersernerluttutut Ataatsimiititaliamit isigineqarput. Taamatuttaaq paasinneriaatsinut assigiinneqisunut aallaavuisinnaapput.

Efterskolit inatsisitigut killiffiat efterskolillu aningaasalersorneqarnerat

Pineqartumi danskit inatsisiliornerat Naalakkersuisunit malinneqartoq Ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq, siunnersuummilu efterskolit suliffeqarfittut imminnut pigisuusut allanneqarsimalluni. Danmarkimi atuarfiit suliffeqarfittut imminut pigisutut ingerlasut naluneqanngillat. Ataatsimiititaliamit ilisimaneqartut nunatsinni atuarfiit suliffeqarfittut imminnut pigisutut ingerlasut ataatsimiititaliap susassaqarfiata ataaniittut sisamaannaapput - Sulisartut Hujskoliat aamma Knud Rasmussenip Hujskolia kiisalu friskolit.

Naalakkersuisut efterskolit suliffeqarfittut imminnut pigisutut pilersinneqarnissaat kissaatigaat, efterskolillu nammineq naleqartitamittut tunngavigisatik allaaserinnissinnaanerisa saniatigut, taakku sumik pitsaaquteqarnerisut Naalakkersuisut isumaqarfigineraat Naalakkersuisunut itisileqquneqarpoq. Siunertat taamaattut efterskolini pisortanit ingerlanneqartunit atorneqarsinnaannginnamik?

Siunnersuummi piviusut tunngavigalugit efterskolit pisortanit ingerlanneqarnissaat siunnersuutigineqartoq Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Angajoqqaat ataatsimut akiliutaat efterskolit ingerlanneqarnerinut aningaasartuutinut annikitsuinnarnik

matussusiinissaat matumani aallaavigineqartoq naatsorsuutigineqassaaq. Taamaalilluni Naalakkersuisut inatsisartut inatsisaanni aningaasanik aalajangersimasunik tapiissasut siunnersuummi imatut nassuiarneqarpoq:

- Tunngaviusumik tapiissutit,
- Taxameter malillugu tapiissutit aamma
- Angajoqqaat akiliutaasa annikillisinnissaannut isertitat aallaavigalugit tapiissutit.

Aammattaaq Naalakkersuisut makkununga aningaasartuuteqassapput:

- Ilinniartut angerlarsimaffimmit efterskolimut angalanerat efterskolimiillu atuarnep kipitinnerani naammassinermiluunniit angalaneq aamma
- Atuartut qanigisaasa perulunnerini toqusoqarneraniluunniit efterskolimit efterskolimullu angalanerat.

Tamatuma saniatigut Naalakkersuisut pisortasut ilinniartitsisullu pikkorissarnerannut tapiissuteqarsinnaasut aammalu ilinniaqqinnerannut piffissap ilaa tamakkiisumilluunniit sulinngiffeqarneranni aningaasarsiaannut tapiissuteqarsinnaasut § 16-imi ersippoq. Aammattaaq Namminersornerullutik Oqartussat naatsorsuusiornermut maleruagassaat nalinginnaasut malinneqassasut siunnersuutip nassuiaatitaani allassimavoq.

Tamatumunnga ilanngullugu, atuarfik suliffeqarfiup imminut pigisup qanoq kiffaanngissuseqarnissaa paatsuugassaannngitsumik nassuiarneqarnissaa ataatsimiititaliamit maqaasineqarpoq kiisalu suliffeqarfiup imminut pigisup suut akisussaaffigissagai oqartussaaffigissallugillu aammalu Naalakkersuisut suut akisussaaffigissagaat piginnaatitaaffigalugillu?

Suliffeqarfiit imminut pigisut annertuumik naalakkiisinnaassuseqarput, tamatumani efterskolini ileqqorisassanik malinninnginnermi ajornartorsiutinut aamma atorfimmi isumaqatigiissutinut tunngassuteqartunut Ataatsimiititaliap ilisimasai malillugit Naalakkersuisut akulerussinnaanngillat. Kingullermut atatillugu suleqatigisat naleqquttut peqatigalugit atorfimmi isumaqatigiissutit pillugit efterskolit namminneq isumaqatiginninniassapput. Kiisalu illuutit aserfallaatsaaliernerini peqqinnissarlu eqqarsaatigalugu eqqiluissusermut ajornartorsiutit pilissagaluarpata Naalakkersuisut iliuuseqarsinnaanngillat.

Aammattaaq ilinniartut ilinniartitsisullu qanoq sillimaserneqarsimanersut Ataatsimiititaliamit paasissallugu soqutigineqarpoq? Kiisalu efterskolit matunissaat aalajangerneqassappat, imaluunniit sumiginnarneqartunik akiitsoqartoqalersimappat akiliisitsiniartartullu efterskoli akiliisinnaajunnaartutut nalunaarutigippagu, Naalakkersuisut qanoq inissisimassanersut ataatsimiititaliap itisilertikkusuppa. Soorlu efterskoli ataaseq imaluunniit efterskolit arlallit aningaasatigut annertuumik ajornartorsiuteqalersimasut Naalakkersuisunit paasineqassagaluarpat, Naalakkersuisut iliuuseqarnissamut periarfissaqassappat?

Tusarniaanermi akissutit sapinngisamik annertunerpaamik siunnersuummut ilanngunneqartut Naalakkersuisut allattut Ataatsimiititaliap maluginiarpaa. Ataatsimiititaliap paaserusuppaa ilanngussineq saqqummiussinermut tunngavigisanik annertuumik allannguineramik kinguneqarsimanersoq imaluunniit ilanngussineq siunnersuutip tusarniaassutigeqqinneranik kinguneqarsimanersoq?

Efterskolini aningaasat atorneqanngitsut ukiup tullianut nuunneqarsinnaasut siunnersuummi allaqqasoq Ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Efterskolit imminut pigippata suna tamatumani tunngavigineqarnersoq ataatsimiititaliap paasinngilaa, tamanna inatsimmi allaqqanngikkaluartoq taamaaliornissamut mattunneqarsinnaanngimmata. Aningaasanik atorneqanngitsunik ukiumi naatsorsuusiortimmit ukiumut allamut nuussisoqarsinnaaneramik efterskolit periarfissinneqarpata tamatuma periarfissap Aningaasanut inatsimmi oqaasertaliussatut ersersinneqarnissaa Ataatsimiititaliap pissusissamisoortut isigaa.

Aammattaaq aningaasat nuutinneqartut naatsorsuutini erseqqissarneqassasut aammalu efterskolip aningaasanut ingerlatsinermut atugaanit allanit immikkoortinneqassasut naatsorsuutigineqarpoq. Taamaattumik naatsorsuusiornikkut qaqugukkulluunniit pisortat aningaasaataasa efterskolimut toqqaannartumik toqqaannanngitsumillu aningaasaliissutigineqartut inissisimaneri atorneqarsinnaanerilu nassuiarneqarsinnaasariaqarnerat pingaaruteqartorujussuuvoq. Siunnersuutip aappassaaneernejarnerani Naalakkersuisut akissuteqaataanni ajornartorsiutit tamakku naapertorneqarnissaannut Naalakkersuisut akuersaarnerat paaserunneqarpoq.

Pineqartumi ilisimasat piviusut

Efterskoliugallartut eqqaassanngikkaanni nunatsinni efterskolinik pilersitsineq nutaajuvoq. Pineqartumilu misilittakkanik atorsinnaasunik amerlassuunik suli peqartoqanngilaq pineqartumilu ilisimasat nalinginnaasut killeqarlutik.

Efterskolit pillugit Naalakkersuisut naammaaginartumik misilittagaqalernissaasa, taamaalillunilu misilittakkatigut pitsaanerusementumik tunngavissaqalernissap tungaanut efterskolit suliffeqarfittut imminnut pigisunngortinneqarnissaasa utaqqissunneqarnissaa Naalakkersuisunit isumaliutigineqarsimava? Efterskolit suliffeqartut imminnut pigisutut ingerlassanersut imaluunniit pisortanit ingerlanneqassanersut pillugu apeqqummut Inatsisartut kingusinnerusukkut isummersinnaassapput.

Efterskolit killiffiat pillugu ukiumoortumik nalunaarusiortarnissamut Ataatsimiititaliap Naalakkersuisunut kaammattuutigissavaa. Nalunaarusiani qinnuteqartut kisitsitalersorlugu amerlassusaat, tiguneqartut amerlassusaat, ilinniartut naammassisut amerlassusaat, ilinniartullu ilinniarnerminnik kipisitsisut amerlassusaat nalunaarusiami ilanngunneqartariaqarput. Taaneqartoq kingulleq ilinniarnermik kipisitsinermut kiisalu ilinniarnerep ingerlanerani qaqugukkut pineranik tunngavilersuuteqartassaaq. Kiisalu kinaassutsimik isertuussilluni ilinniartut ataasiakkaat qanoq karakterilerneqarnerat, ilinniartullu siusinnerusukkut

assinganik soraarummeersimagunik taamanikkut qanoq karaktereqarsimanerat pillugu paasissutissaqartariaqarluni. Ilinniartut ukiui ilinniartullu illoqarfinnit nunaqarfinnillu suminngaanneernersut aamma inaarutaasumik nalunaarsorneqartassapput.

Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Taamatut oqaaseqarluni Ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq siunnersuutip akuersissutigineqarnissaa inassutigaa.

Taama oqaaseqarluni Inatsisartut Kultureqarnermut Ilinniartitaanermullu Ataatsimiititaliaata siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

Kristian Jeremiassen
Atassut

Ole Thorleifsen
Siumut

Aleqa Hammond
Siumut

Juliane Henningsen
Inuit Ataqatigiit

Olga Berthelsen
Inuit Ataqatigiit